

Карташов А. Г.

Національний університет «Одеська політехніка»

ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ В КОНТЕКСТІ ОСТАННІХ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН

Боротьба України за свою незалежність, суверенітет та територіальну цілісність зумовлює підвищений інтерес до проблеми реалізації політики національної пам'яті у публічно-управлінському аспекті, оскільки одним з напрямів асиміляторських процесів рф є знищення символів української державності та ідентичності, як на окупованих, так і на підконтрольних Україні територіях, та формування нової суспільної свідомості, яка ґрунтується на історичній міфотворчості, запереченні злочинів комуністичного тоталітарного режиму та російської імперії та геноцидальних практик рф.

Такий стан речей зумовлює нагальну необхідність підвищення інституційної спроможності органів державної влади та місцевого самоврядування в протидії інформаційній агресії рф, здійснення чіткого і однозначного розмежування їх повноважень у цій сфері і визначення політики національної пам'яті, як пріоритетної та такої, що належить до сфери національної безпеки.

Окремим питанням було і є визначення повноважень органів місцевого самоврядування у даній сфері, оскільки досвід окупованих територій та обласних центрів Сходу і Півдня України продемонстрував, що рф, готуючи окупацію українських територій, саме через співпрацю з органами та посадовими особами місцевого самоврядування здійснювала свій вплив на публічний простір, наповнюючи його об'єктами, присвяченими саме російській версії української історії.

Нещодавнє прийняття Верховною Радою України Закону України «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу» № 4579-ІХ визначило органів місцевого самоврядування, як одного з суб'єктів у системі публічного управління у сфері реалізації політики національної пам'яті.

У статті досліджуються місце органів місцевого самоврядування суб'єктів у системі публічного управління у сфері реалізації політики

Ключові слова: національна пам'ять, державна політика, місцеве самоврядування, публічне управління, публічний простір.

Постановка проблеми. В контексті російсько-української війни історія, топонімія та монументалістика стали в руках країни-агресора своєрідною зброєю, яка вимагає відповіді у вигляді якісного впровадження та реалізації політики національної пам'яті. Водночас і початок російсько-української війни 2014 року і повномасштабне вторгнення росії 2022 року зумовили початок процесів декомунізації та деколонізації публічного простору, тобто усунення з публічного простору символики комуністичного та націонал-соціалістичного тоталітарних режимів, а також російської імперської політики.

В рамках цих процесів виникла проблема, яка полягала у тому, що законодавство у сфері національної пам'яті не було систематизоване, містило

фрагментарні норми у законодавчих актах, які по своїй природі навіть не мали регулювати такі відносини, а також те, що частина обов'язків, виконання яких було визначено законом для органів та посадових осіб місцевого самоврядування, не були виключними, а також підкріплені санкціями або ж іншими дієвими наслідками за їх невиконання, що зумовлювало значну політизацію процесу провадження політики пам'яті, вносило дисбаланс у систему публічного управління в даній сфері, а також створювало живильний ґрунт для використання рф локальних конфліктів у інформаційній війні проти України.

Водночас Верховна Рада України протягом 2015–2025 років здійснила низку кроків для регулювання означеної сфери, особливо шляхом

прийняття Закону України «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу» № 4579-IX, який став першим нормативно-правовим актом, який комплексно врегулює питання провадження державної політики національної пам'яті, включно органами місцевого самоврядування.

Це зумовлює підвищений інтерес та актуальність питання визначення місця органів місцевого самоврядування у системі публічного управління у сфері реалізації політики національної пам'яті в Україні та аналізу нового закону на предмет того чи відповідає він вимогам Європейської хартії місцевого самоврядування й тим викликам, перед якими стоїть наша держава і територіальні громади на момент його прийняття і виконання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення проблеми впровадження політики національної пам'яті та проблем місцевого самоврядування знайшло своє відображення у наукових працях українських та зарубіжних науковців.

Сачко Д.В. розглядав історичну пам'ять, як предмет державного регулювання у сучасному суспільно-політичному вимірі України [1]. Андріяш, В. І., Громадська Н. А. та Малікіна, О. А. розглядали політику пам'яті як напрямок публічної політики сучасної держави [2], а Yang G. [3] та І. Ковальська-Павелко [4] розглядали таке поняття як «war of storytelling» та «війни пам'яті» як ключовий чинник формування державної політики пам'яті, зокрема і в сучасній Україні. С.Є. Саханенко досліджував проблему подолання дуалізму виконавчої влади на місцевому рівні [5; с. 7–9].

Водночас саме питання місця органів місцевого самоврядування у системі публічного управління у сфері реалізації політики національної пам'яті в Україні, а особливо в контексті останніх змін законодавства, у наукових публікаціях та дослідженнях майже не представлено, і в основному досліджувалося науковцями-істориками поза межами публічно-управлінського аспекту.

Постановка завдання. На основі аналізу положень чинного законодавства та практичних прикладів публічного управління політикою національної пам'яті визначити місце органів самоврядування у системі органів публічного управління у сфері реалізації політики національної пам'яті в контексті Закону України «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу», виявити існуючі проблеми, у тому числі практичного характеру, та запропонувати шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. З часів відновлення незалежності України у 1991 році й до початку російсько-української війни 2014 року, росія активно продовжувала розпочаті ще за імперських часів асиміляторські процеси, одним з яких була цілеспрямована діяльність щодо заперечення геноцидальних практик та злочинів СРСР та Російської імперії, а також створення і поширення історичних міфів та формування відповідно до них публічного простору, шляхом його наповнення об'єктами топонімії, пам'ятниками та пам'ятними знаками, які формували у суспільній свідомості природність територіальних претензій РФ на українські території.

Натомість Україна тривалий час вела ситуативну та фрагментарну політику національної пам'яті та визначала для неї другорядні позиції у переліку пріоритетів.

Починаючи з 1991 року в Україні існувала ціла низка розрізнених нормативно-правових актів, присвячених політиці пам'яті – це і Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні», який у подальшому неодноразово зазнавав змін та доповнень [6], Закон України «Про доступ до архівів органів репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років» [7], «Про Голодомор 1932–1933 років в Україні» [8], «Про охорону культурної спадщини» [9], «Про благоустрій населених пунктів» [10], «Про місцеве самоврядування в Україні» [11], «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті» [12], «Про засудження та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» [13] та ін.

Водночас, перебіг російсько-української війни яскраво продемонстрував, що історія, топонімія та монументалістика стали в руках країни-агресора своєрідною зброєю, яка вимагає відповіді у вигляді якісного впровадження та реалізації політики національної пам'яті. Водночас і початок російсько-української війни 2014 року і повномасштабне вторгнення росії 2022 року зумовили початок процесів декомунізації та деколонізації (очищення) публічного простору від забороненої символіки.

Пов'язаність цих процесів знайшла своє відображення і у Рішенні Конституційного суду України у справі № 1-24/2018(1919/17) за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні

та заборону пропаганди їхньої символіки» від 16 липня 2019 року № 9-р/2019, який окремо акцентував увагу на тому, що заборонену символіку кілька десятиліть поспіль широко використовували антиукраїнські сили для поширення атмосфери страху, ненависті та агресії, для заперечення права Українського народу на власну незалежну державу, у тому числі й після здобуття Україною незалежності, для антиукраїнської пропаганди в багатьох регіонах України, особливо в період Помаранчевої революції та Революції Гідності й, зокрема, взимку та навесні 2014 року, коли символи комуністичного режиму активно застосовувалися у 2014 році для штучної дестабілізації обстановки в Україні, для виправдання анексії Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, а також збройної агресії та тимчасової окупації Російською Федерацією частини Донецької та Луганської областей, у межах яких незаконні збройні формування, що їх створила, підтримує та фінансує Російська Федерація, захопили органи державної влади та органи місцевого самоврядування, створили окупаційну адміністрацію, позбавивши населення права на демократичне врядування, унеможливили дію Конституції та законодавства України в цих районах, запровадили квазісудові та позасудові розправи, утримують заручників та застосовують до них катування й нелюдське поводження [14].

Незважаючи на такі висновки в рамках процесів деколонізації та декомунізації виникла низка проблем, які, зокрема, полягали у тому, що законодавство у сфері національної пам'яті не було систематизоване, містило фрагментарні норми у законодавчих актах, які іноді по своїй природі навіть не мали регулювати такі відносини, а також те, що частина обов'язків, виконання яких було визначено законом для органів та посадових осіб місцевого самоврядування, не були підкріплені санкціями або ж іншими дієвими наслідками за їх невиконання, що зумовлювало значну політизацію процесу провадження політики пам'яті, вносило дисбаланс у систему публічного управління в даній сфері, а також створювало живильний ґрунт для використання локальних конфліктів у інформаційній війні проти України.

Водночас Верховна Рада України протягом 2015–2025 років здійснила низку кроків для регулювання означеної сфери, особливо шляхом прийняття Закону України «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу» [15], який став першим нормативно-правовим актом, який комплексно врегульовує питання прова-

дження державної політики національної пам'яті, включно органами місцевого самоврядування.

Система органів місцевого самоврядування відповідно до ст. 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» включає: 1) територіальну громаду; 2) сільську, селищну, міську раду; 3) сільського, селищного, міського голову; 4) виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; 5) районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст; 6) органи самоорганізації населення [11].

Згаданий вище Закон України «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу» № 4579-IX визначає органи місцевого врядування серед суб'єктів державної політики національної пам'яті Українського народу (стаття 12) та визначає їх повноваження у даній сфері (стаття 16) [15].

Водночас поділяючи позитив від факту прийняття комплексного закону у даній сфері, варто відзначити, що він містить суттєві недоліки у зв'язку із таким.

Аналізуючи статтю 16 Закону України «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу» № 4579-IX, який визначає повноваження органів місцевого самоврядування у сфері державної політики національної пам'яті Українського народу, а також статтю 17 Закону, яка регулює повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій у цій сфері, можна помітити, що вони є практично ідентичними [15], що очевидно суперечить ч. 4 ст. 4 Європейської хартії місцевого самоврядування, відповідно до якої повноваження, якими наділяються органи місцевого самоврядування, як правило, мають бути повними і виключними [16].

З іншої сторони ідентичність формулювань, і відповідно повноважень, ускладнює виконання закону на практиці, оскільки буквально його сприйняття нашою думкою, що повноваження органів місцевого самоврядування та державних адміністрацій дублюються і кожен з них несе рівнозначний обов'язок їх виконання та є співвідповідальним за їх невиконання, що неодмінно викличе значні труднощі як у застосуванні Закону, так і в його розумінні суспільством та оцінці стану його виконання.

Виходом з цієї ситуації могла би бути наявність у Прикінцевих та Перехідних положеннях закону змін до Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації» в частині визначення повноважень у сфері державної політики національної пам'яті

Українського народу, однак такі зміни відсутні, що знову ж таки не додає ясності щодо однозначного тлумачення і застосування прийнятого закону.

Варто також звернути увагу і на те, що виписані в Законі повноваження є достатньо абстрактними та неконкретними, що не дозволяє однозначно їх розмежувати з повноваженнями інших суб'єктів та визначити, до прикладу, за які місця пам'яті несе, передбачену ч. 4 ст. 10 закону, відповідальність орган місцевого самоврядування та яка саме відповідальність [15].

Звідси окремим не вирішеним питанням є декларативний характер положень даного Закону, а також інших законів у даній сфері.

До прикладу, нормами Прикінцевих та Перехідних положень Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» № 3005-IX [17] було передбачено низку заборон щодо використання та поширення символіки російської імперської політики з однієї сторони та обов'язок перейменування об'єктів топонімії та демонтажу об'єктів, які містять символіку російської імперської політики із визначенням прісичного строку для виконання таких обов'язків.

Так, відповідно до п. 6 ст. 8 Закону № 3005-IX було визначено, що відповідне перейменування та демонтаж місцеві ради мали здійснити до 27 січня 2024 року. У разі невиконання даного Закону у встановлений строк такий обов'язок переходив до сільського, селищного або ж міського голови, який мав його виконати до 27 квітня 2024 року. У разі невиконання цього обов'язку і відповідним головою відповідний обов'язок переходив до голови обласної державної адміністрації, який мав його виконати до 27 липня 2024 року [17].

Однак, оскільки такий обов'язок, хоч і мав імперативний характер, однак не був підкріплений відповідною санкцією за його невиконання та не надавав повноважень головам адміністрацій доручати виконання власного розпорядження структурним підрозділам відповідної адміністрації, це призвело до надмірної політизації процесу очищення публічного простору та відвертого саботажу виконання закону зі сторони як органів місцевого самоврядування, як це було до прикладу в Одесі [18], так і голів обласних адміністрацій, як це було у Рівненській області [19].

Закон № 3005-IX, попри наявність пропозицій на вирішення даного питання, знову ж таки не містить однозначних приписів про можливість доручення виконання власного розпорядження структурному підрозділу відповідної адміністрації та не містить

жодних санкцій за невиконання покладеного на органи державної влади і місцевого самоврядування, їх посадових осіб відповідних обов'язків.

Законом також не вирішено питання символічного наповнення суспільного простору в частині встановлення пам'ятників та пам'ятних знаків, зокрема щодо питання обсягу та меж повноважень органів місцевого самоврядування, участі місцевих державних адміністрацій та центральних органів виконавчої влади у процесі їх обговорення і встановлення, створення місць пам'яті.

Це утворює ризики збереження впливу рф та її міфотворчих практик і повторення ситуації із пам'ятником імператриці Єкатерини II в Одесі, встановленого 27.10.2007 р. в Одесі (відтвореного за зразком аналогічного пам'ятника, який було відкрито адміністрацією Російської імперії 06.05.1900 р.) [20; 21] або ж пам'ятником Єкатерини II в Севастополі.

Пам'ятник у місті Севастополі було встановлено з одночасним ігноруванням позицій господарських судів міста Севастополя та місцевої державної адміністрації. Цей процес супроводжувався прийняттям раніше схожих за своєю правовою природою рішень органів місцевого самоврядування або ж аналогічних рішень, прийнятих після ухвалення рішень суду [22].

У випадку з пам'ятником в Одесі, незважаючи на те, що документи, на підставі яких взагалі з'явилась підстава для встановлення пам'ятника були скасовані судом за позовом громадської організації [23–24] він пробув у публічному просторі 15 років та виконав закладену у ньому функцію – формування у суспільній свідомості позитивного образу певного діяча чи події або ж факту, якого взагалі не існувало, напротивагу науково-доведеним фактам чи спростованим міфам, що певним чином «легітимізує» їх існування у публічному просторі і на момент винесення рішення суду вже складніше сприймається суспільством, як щось неприйнятне та провокує суспільну дискусію не навколо питання «коли має бути демонтовано незаконно-встановлений або ж неприйнятний монумент?», а «чи взагалі такий монумент має бути демонтовано», що яскраво демонструє перебіг подій з пам'ятником Катерини II в Одесі [25].

Варто також відзначити, що в контексті місця органів місцевого самоврядування у системі публічного управління в цій сфері, особливої уваги заслуговує ч. 2 ст. 4 даного закону, в якій визначено, що політика національної пам'яті є складовою основ національної безпеки України, важливим чинником формування суспільного іму-

нітету проти порушень прав людини, що означає обов'язкове залучення до публічного управління у цій сфері органів державної влади і ще раз підкреслює важливість однозначного та чіткого розмежування повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування на регіональному та місцевому рівнях.

Вказане зумовлює гостру необхідність нормативного врегулювання питання формування публічного простору та створення місць пам'яті з чітким обсягом повноважень та ролі органів місцевого самоврядування у цьому процесі, впровадженням дієвого механізму швидкого реагування на порушення законодавства у сфері реалізації політики національної пам'яті та введення санкцій за невиконання або ж порушення вимог даного закону.

Висновки. Підсумовуючи викладене відзначаємо, що попри виклики, які мав вирішити Закон

України «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу», вже на момент його прийняття, даний Закон потребує внесення змін задля однозначного та чіткого розмежування повноважень органів виконавчої влади та місцевого самоврядування у сфері реалізації політики національної пам'яті задля забезпечення належного публічного управління в даній сфері.

Зважаючи на те, що внесення змін до чинних нормативно-правових актів має ґрунтуватися на практиці їх застосування і проблемних моментах, які ця практика виявляє, важливо у даному випадку напрацювати комплексні зміни, які би стосувалися також і Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», і Закону України «Про місцеві державні адміністрації» і згідного Закону, що потребує подальших наукових досліджень висвітленої проблематики.

Список літератури:

1. Сачко Д. В. Історична пам'ять, як предмет державного регулювання у сучасному суспільно-політичному вимірі України. *Таврійський науковий вісник*. № 3. Стор. 116–123.
2. Андріяш В. І., Громадська Н. А., Малікіна О. А. Політика пам'яті як напрямок публічної політики сучасної держави. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. Серія: Публічне управління та адміністрування, 2023. 34(73), 1, 18–22.
3. Yang G. China's National Memory Laws and the War on Storytelling. Australian Institute of International Affairs. 03 May 2023. URL: <https://www.internationalaffairs.org.au/australianoutlook/chinas-national-memory-laws-and-the-war-on-storytelling/>.
4. Ковальська-Павелко І. «Війни пам'яті» як ключовий чинник формування державної політики пам'яті в сучасній Україні. *Krakowskie Studia Małopolskie*. 2022. № 3(35). URL: <https://bibliotekanauki.pl/articles/2120305>.
5. Саханенко С.Є. Проблеми подолання дуалізму виконавчої влади на місцевому рівні. *Управління сучасним містом*. 2003. № 7-9. с. 3–8.
6. Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні. Закон України від 17.04.1991 № 962-XII. База даних «Законодавство». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-12/ed19910417#Text>.
7. Про Голодомор 1932–1933 років в Україні. Закон України. База даних «Законодавство». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-16#Text>
8. Про доступ до архівів органів репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років. Закон України № 316-VIII. від 09.04.2015. База даних «Законодавство». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/316-19#Text>.
9. Про благоустрій населених пунктів. Закон України № 2807-IV. від 06.09.2005. База даних «Законодавство». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15#Text>.
10. Про охорону культурної спадщини. Закон України № 1805-III. від 08.06.2000. База даних «Законодавство». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>.
11. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України № 280/97-ВР. від 21.05.1997. База даних «Законодавство». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>.
12. Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті. Закон України № 314-VIII від 09.04.2015. База даних «Законодавство». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-19#Text>.
13. Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та заборону використання їх символіки Закон України № 317-VIII. База даних «Законодавство». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/317-19#Text>
14. Рішення Конституційного суду України у справі № 1-24/2018(1919/17) за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в

Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» від 16 липня 2019 року № 9-р/2019. База даних «Законодавство». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-19#Text>.

15. Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу. Закон України № 4579-IX. База даних «Законодавство». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4579-20#n99>.

16. Європейська хартія місцевого самоврядування. 15.10.1985. Офіційний переклад. База даних «Законодавство». Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text.

17. Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії. Закон України № 3005-IX. База даних «Законодавство». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3005-20#Text>.

18. Міський голова Одеси проти знесення пам'ятників Пушкіну та Воронцову. Суспільне Одеса. 09 липня 2024 року. URL: <https://suspilne.media/odessa/786325-vidmovlatisa-vid-takih-istoricnih-postatej-strausina-pozicia-truhanov-pro-demontaz-pamatnikiv-puskinu-ta-voroncovu/>

19. Згаяні можливості: чому процес деколонізації не завершився 2024-го. ЧЕСНО. 03 вересня 2025 року. URL: <https://www.chesno.org/post/6565/>.

20. Протокол засідання комісії з питання зняття пам'ятника Єкатеріні ІІ без пошкодження від 20 квітня 1917 року. Державний архів Одеської області, Ф. 3839, ОП 1, СПР 14, арк. 18.

21. П. Артимишин. «Прощавай, Катерино!». Історія скандального пам'ятника в Одесі». Мультимедійна онлайн-платформа про минуле та сучасне України «Локальна історія». URL: <https://bit.ly/4gouWF5>

22. У Севастополі відкрили пам'ятник Катерині ІІ. 15.06.2008. УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/society/123357-u-sevastopoli-vidkrili-pamyatnik-katerini-ii-foto.html>

23. Постанова від 20.05.2008р. у справі № 3/92. / Окружний адміністративний суд міста Києва. ЄДРСР. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/1874042>

24. Постанова 03.04.2019р. у справі № 2а-549/11 / Верховний суд. ЄДРСР. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80930656>.

25. Як має бути вирішена доля пам'ятника «Засновникам Одеси», розташованого на Катерининській площі у м. Одесі? Одеська міська рада. URL: <https://citizen.omr.gov.ua/discussion/2022-14/>.

Kartashov A. H. LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM IN THE FIELD OF NATIONAL MEMORY IN THE CONTEXT OF RECENT LEGISLATIVE CHANGES

Ukraine's struggle for independence, sovereignty, and territorial integrity has led to increased interest in the implementation of national memory policy in the public administration sphere, as one of the assimilationist processes of the Russian Federation is the destruction of symbols of Ukrainian statehood and identity, both in the occupied territories and in those controlled by Ukraine, and the formation of a new public consciousness based on historical myth-making, denial of the crimes of the communist totalitarian regime and the Russian Empire, and the genocidal practices of the Russian Federation.

This state of affairs necessitates an urgent need to strengthen the institutional capacity of state authorities and local self-government bodies to counter the Russian Federation's information aggression, to clearly and unambiguously delineate their powers in this area, and to define national memory policy as a priority and a matter of national security.

A separate issue was and remains the definition of the powers of local self-government bodies in this sphere, since the experience of the occupied territories and regional centers of eastern and southern Ukraine has shown that the Russian Federation, in preparing for the occupation of Ukrainian territories, exerted its influence on the public space through cooperation with local government bodies and officials, filling it with objects dedicated specifically to the Russian version of Ukrainian history.

The recent adoption by the Verkhovna Rada of Ukraine of the Law of Ukraine "On the Principles of State Policy on National Memory of the Ukrainian People" No. 4579-IX defined local self-government bodies as one of the actors in the public administration system in the field of national memory policy implementation.

This article examines the place of local self-government bodies in the system of public administration in the implementation of national memory policy in light of recent legislative changes.

Key words: national memory, state policy, local self-government, public administration, public space.

Дата надходження статті: 02.12.2025

Дата прийняття статті: 26.12.2025

Опубліковано: 30.12.2025